

MELANCHOLIE
JOKE J. HERMSEN
VAN DE ONRUST

DE RAAD-PENSIONAAR

Melancholie als bron van creativiteit en empathie.

In *'Melancholie van de onrust'* traceert filosoof Joke Hermsen de rijke en grillige geschiedenis van onze omgang met melancholie, aan de hand van voorbeelden uit filosofie, literatuur en kunst. Haar soepele, erudiete essay voert ons van de klassieke oudheid, via de middeleeuwen, langs vele herwaarderingen in kunst en denken, naar het heden en mondt uit in een pleidooi voor de melancholie als bron van creativiteit en solidariteit.

Melancholie, schrijft Hermsen, is een stemming die mensen over de grenzen van tijd, cultuur, geloof en etniciteit met elkaar verbindt. Maar haar scherpe analyse van de huidige tijdgeest wijst uit dat er binnen het streven naar welvaart en onmiddellijk geluk maar weinig ruimte bestaat voor een zinvolle omgang met verlies en ons besef van vergankelijkheid. In de loop van de twintigste eeuw wordt de melancholie in medische handboeken vervangen door de term 'depressie'. Haar dubbelzinnige betekenis maakt plaats voor een eenduidige, medische typering, een ziektebeeld dat genezen dient te worden. Hermsen pleit voor een herwaardering van de melancholie, die, indien verbonden aan de hoop, ons helpt tegenslag en verlies te verwerken. Behalve rust en aandacht zijn hiervoor ook nieuwe politieke vergezichten nodig, maakt zij met het werk van Hannah Arendt en Ernst Bloch duidelijk.

Met haar bezielde betoog vanuit een uniek, cultuurhistorisch perspectief, plaatst de schrijfster zich in het gezelschap van een groep opkomende denkers, zoals Darian Leader en Emily Esfahani Smith, die zich verzetten tegen een te mechanistische en gemedicaliseerde definitie van geluk en verdriet. Als we onze melancholie weer mogen omarmen en serieus mogen nemen, zo betoogt Hermsen, zullen empathie en creativiteit de ruimte krijgen, die noodzakelijk zijn om zowel ons zelf als de politiek-culturele wereld gezond te houden.

'Joke Hermsen schreef een boeiend betoog over melancholie. Ze zit de tijdgeest op de hielen. Diagnose: collectieve depressiviteit.'

– *De Volkskrant*

'Hermsen doet wat de essayist eigen is: ze laat zich leiden door haar eigen interesses en haar gevoel voor urgentie. Het resulteert in negen hoofdstukken waarin ze, behalve langs de kunsten en de geschiedenis van het denken over melancholie, ook langs Chronos en Kairos, hoofdrolspelers uit eerder werk, en Hannah Arendt en Ernst Bloch struint.'

– *De Groene Amsterdammer*

'In haar essay pleit Joke Hermsen voor een eerherstel van de homo melancholicus. Want onderdrukte weemoed gaat woekeren en manifesteert zich uiteindelijk in angsten, depressies, onrust en xenofobie.'

– *De Morgen*

Joke J. Hermsen (1961) is a writer and one of the most prominent Dutch philosophers of her generation. She has a particular interest in time, memory and art and wrote extensively about the thought of Hannah Arendt, Ernst Bloch and Lou Andreas Salomé. Her award-winning essay collection *Time On Our Side* was published in 2011 and sold more than 50.000 copies.